

Az építési-szerelési munka megrendelője nem tagadhatja meg az átvételt a szolgáltatás olyan hibái miatt, amelyek nem akadályozzák a rendeltetészerű használatot. Ilyen hibák esetén az osztható szolgáltatásra vonatkozó szabályok szerint a hibás teljesítési kötbér alapja nem a teljes szolgáltatás, hanem a hibával érintett részszolgáltatás értéke.

Alkalmazott jogszabályok: Ptk. 405. §(4) bekezdés, 317. §, 246.§(1) bekezdés

Győri Ítéltábla Gf.IV.20.304/2010/9.szám

A megyei bíróság fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 8.676.259.-Ft-ot és ennek 2006. szeptember 18-tól a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat évi 7 %-os mértékkel növelt összegű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Határozata indokolásában megállapította, hogy a felek között 2006. március 6-án szállítási és vállalkozási szerződés elnevezéssel írásbeli megállapodás jött létre, ebben a felperes, mint szállító vállalta a G.-E.Stadionnál a 048/2006.A. számú árajánlatban részletezett munkák gyártását, szállítását és elvégzését 47.182.255.-Ft + áfa szerződéses áron, 2006. április 30-i teljesítési határidővel. Egyúttal a felperes kijelentette, hogy az alperes és a perben nem álló E.-B. Kft. között létrejött szerződést megismerte, annak tartalmát megértette és annak minden pontját magára nézve elfogadottnak tekinti. Ezen szerződésben az E.-B. Kft. mint megrendelő, és az alperes mint vállalkozó között ugyanezen munkák elvégzésére jött létre korábban vállalkozási szerződés, melyben egyebek mellett a felek szabályozták a tervdokumentációtól, és a szerződés mellékletét képező műszaki tartalomtól való eltérés lehetőségének feltételeit, továbbá a késedelem és a hibás teljesítés esetére kötbért kötöttek ki, meghatározva annak egy napra eső és maximális összegét is.

A bíróság megállapította, hogy a műszaki tartalom és a mennyiségek tekintetében a peres felek, továbbá az alperes és az E.-B. Kft. közti szerződés között nem volt eltérés. Ugyanakkor a felek között létrejött szerződéses tartalom a kivitelezés során többször módosult. A műszaki tartalom és a vállalkozói díj összegszerűsége tekintetében az igényeik elszámolására a felek a 2006. szeptember 27-én kelt alperesi elszámolást tekintették irányadónak, az elszámolás időpontjaként 2006. szeptember 16-át fogadták el.

A bíróság megállapítása szerint a felperes 2006. április 21-én arról tájékoztatta az alperest, hogy a nyílászárókra az árajánlatban szereplő alumíniumszerkezetek, valamint az átadott sarokmetszetek, és a már beépítésre került nyílászárók egyaránt S. profilból készültek. A bejelentést az alperes tudomásul vette, ehhez képest a felperes valójában részben ÉME engedéllyel nem rendelkező A. R50. típusú szerkezeteket

épített be, erre figyelemmel az E.-B. Kft. a jelen per alperesével szemben szavatossági igényt érvényesített késedelmi és hibás teljesítési kötbér jogcímén.

A megyei bíróság ítélete jogi indokolásában a peres felek által elfogadott elszámolásra figyelemmel kiemelte, hogy a szerződés felperes általi részbeni nem teljesítésével okozott többletköltségre hivatkozással előterjesztett kártérítési igény tekintetében az alperest terhelte a bizonyítási kötelezettség, ennek azonban nem tudott eleget tenni, a műszaki szakértői bizonyítás szerint a nem a felperes által gyártott, szállított és beépített nyílászárók miatt többletköltség ugyanis nem keletkezett. A felperesi magatartással okozati viszonyban álló többletköltség így nem került bizonyításra, erre az E.-B. Kft. levele nem alkalmas, így az alperes ezen igénye megalapozatlan.

A felek által kötött szerződés részévé vált az alperes és az E.-B. Kft. közötti szerződés azon rendelkezése, amely a késedelmi és a hibás teljesítési kötbér vagylagos érvényesítését teszi lehetővé, azaz késedelem és hibás teljesítés együttes megvalósulása esetén is csak az egyik kötbér szankció alkalmazható.

Az április 30-i teljesítési határidő helyett 2006. szeptember 15-én teljesített a felperes, a szakértői bizonyítás eredményeként azonban megállapítható, hogy a késedelem nem a felperes érdekkörébe tartozó körülményeknek volt betudható, így a késedelmi kötbér iránti beszámítási kifogást alaptalannal találta a bíróság.

A hibás teljesítésre alapított kötbér iránti beszámítási kifogásnak azonban helyt adott. Rámutatott, hogy a teljesítés részben nem felel meg a jogszabályban meghatározott tulajdonságoknak (Ptk.305. § (1) bekezdés), hiszen a beépített A. profilú nyílászáró termékek esetében a jóváhagyott műszaki specifikáció csak az építőipari-műszaki engedély (ÉME) lehetne. A termékeknek ÉME engedélye nincs, a megfelelés igazolására a szállító által kiállított megfeleléségi nyilatkozat nem alkalmas. A 3/2003.(I.25.) BM-GKM-KVVM együttes rendelet 3. § (1) bekezdése szerint forgalomba hozni, vagy beépíteni csak megfeleléségi igazolással rendelkező, építési célra alkalmas építési terméket szabad. ÉME engedély hiányában a perrel érintett termék nem forgalmazható, és nem építhető be, így a felperesi teljesítés e tekintetben kellékhibásnak minősül. Erre figyelemmel az alperes a napi 250.000.-Ft hibás teljesítési kötbér és a bruttó vállalkozói díj 20 %-ában meghatározott kötbér maximum figyelembe vételével a felperes felróható hibás teljesítése tekintetében megalapozott beszámítási kifogást érvényesített. A felperes és az alperes követeléseivel beszámításával marasztalta tehát az alperest a vállalkozói díj megfizetésére.

A felperes fellebbezésében az ítélet részbeni, a keresetnek megfelelő megváltoztatását kérte. Álláspontja szerint a bíróság tévedett az alperes javára beszámított kötbér jogalapjában és összegszerűségében is. Kiemelte, hogy csupán 12 db nyílászáró volt, amelyet az alperes nem fogadott el teljesítésként. Az árajánlatban összértékük összesen 1.071.200.-Ft. A beszerzett szakvélemények szerint a beépített nyílászárók mindenben megfeleltek a szerződésben kikötötteknek, azok aggálytalan minőségben készültek el. A teljes szerződési érték csak nagyon kis részét tették ki, ezért tévedett a bíróság, amikor az alperesi kötbér igényt teljes egészében elfogadva a teljes vállalkozói díj 20 %-a erejéig alaposnak ítélte a beszámítási kifogást.

Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a Ptk.247. § (1) bekezdése, valamint a GK. 17. számú Kollégiumi Állásfoglalás szerint a bíróságnak mérsékelnie kellett volna a túlzott mértékű kötbér összegét, figyelembe véve, hogy a felperes teljesítése számottevő kárt nem okozott, a szerződésszegő magatartás enyhe súlyú, a felróhatóság foka is csekély.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a felperes által fellebbezéssel támadott ítéleti rendelkezések helybenhagyását kérte, ugyanakkor csatlakozó fellebbezést terjesztett elő az ítélet részbeni megváltoztatása, a kereset teljes elutasítása iránt.

Utalt arra, hogy a késedelmes teljesítés miatt a perben nem álló E.-B. Kft. az alperessel szemben kötbérigényt érvényesített, míg a felperes által el nem végzett munkák más vállalkozóval való elvégztetése miatti 5.695.029.-Ft összegű alperesi többletköltség keletkezett.

A felperes késedelmi kötbérfizetési kötelezettséget is vállalt, így az alperes ennek érvényesítésére is jogosult, csakúgy, mint a felperes szerződésszegése folytán igazoltan és nem vitásan felmerült többletköltség érvényesítésére.

A felperes a csatlakozó fellebbezés elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy az az ítéletnek a fellebbezéssel nem érintett rendelkezését támadja, tehát az alperesi csatlakozó fellebbezésnek nincs helye.

Fellebbezése kiegészítéseként kérte, hogy amennyiben a másodfokú bíróság fellebbezési kérelmét csak részben ítélné alaposnak, a kötbér összegét az elsőfokú ítélet szerint hibásan teljesített munkarész, azaz a 12 db nyílászáró szerződési értékéhez viszonyítva határozza meg.

A felperes fellebbezése túlnyomórészt alapos, míg az alperes csatlakozó fellebbezése alaptalan.

A megyei bíróság a per eldöntéséhez szükséges bizonyítást lefolytatta, a peradatok okszerű mérlegelésével helyes tényállást állapított meg, az abból levont jogi következtetését az ítélet tábla azonban csupán részben osztotta.

Az ítélet tábla a másodfokú eljárás során a felperes csatlakozó fellebbezéssel szembeni ellenkérelmére figyelemmel mindenekelőtt abban foglalt állást, hogy az alperes részére az eljárásjog biztosította-e a csatlakozó fellebbezés – meghatározott tartalommal való – előterjesztésének lehetőségét. Ennek körében az ítélet tábla kiemeli, hogy a Pp. 244. § (1) bekezdése a csatlakozó fellebbezés előterjesztésének lehetőségét tartalmilag csupán annyiban korlátozza, hogy amennyiben a fellebbezés a per főtárgyát nem érinti, a per főtárgyára vonatkozóan csatlakozó fellebbezésnek nincs helye. A perbeli esetben a felperes fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése is a per főtárgyát érinti, így utóbbi előterjesztésének jogszabályi akadálya nem volt, ezért az ítélet tábla mind a felperes fellebbezését, mind pedig az alperes csatlakozó fellebbezését érdemben vizsgálta.

A peres felek egyező álláspontjára tekintettel a felperes által elvégzett teljesítés alperes által meg nem fizetett 20 millió Ft összegű ellenértéke képezte a felek perbeli

elszámolásának kiindulópontját. E követeléssel szemben – annak erejéig - az alperes 5.695.029,-Ft erejéig a felperes nem teljesítésével okozott többletköltség megtérítése, továbbá 11.323.741,-Ft késedelmi és ugyanilyen összegű hibás teljesítés miatti kötbér iránti igényt érvényesített beszámítási kifogás útján.

Előbbi igényét az alperes arra alapította, hogy a felperes a szerződésben elvállalt munkák egy részét nem végezte el, az elmaradt munkák más vállalkozóval való elvégzése folytán az alperesnek többletköltségei merültek fel. A lefolytatott szakértői bizonyítás alapján azonban megállapítható volt, hogy ugyan a felperes részéről az érintett L15, L16, L17 és L19 konszignációs jelű szerkezetek tekintetében a szerződés szerinti vállalás nem teljesült, ennek azonban az volt az oka, hogy az alperes e tekintetben módosította megrendelésének tartalmát. A módosított műszaki tartalomra a felperes pótajánlatot terjesztett elő, ezt azonban az alperes nem fogadta el, így a felperestől a megváltozott műszaki tartalommal nem rendelte meg a munkálatokat. A szakértő megállapítása szerint a ténylegesen beépített szerkezetek még a módosított ajánlatban foglalt szerkezetektől is eltértek, azok más vállalkozó által – az összehasonlítható adatok szerint – a felperesi árajánlatnál olcsóbban készültek el. Tehát azzal, hogy a módosított nyílászárókat nem a felperes gyártotta, szállította és építette be, az alperesnél többletköltség nem keletkezett (23. számú szakértői vélemény 12., 13. és 14.oldala). A csatlakozó fellebbezésben foglaltakkal szemben tehát az alperes többletköltségre alapított igényét elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezés megalapozott.

Ugyancsak alaptalan az alperes késedelmi kötbér címen előterjesztett igénye. A beszerzett szakértői véleményből ugyanis kétséget kizáróan megállapítható, hogy a megrendelés műszaki tartalma a megrendelő és a generálkivitelező (E.-B. Kft.) közötti egyeztetések alkalmával számtalanszor módosult. A tervváltozások időbeni közlésének hiánya, a munkaterület nem megfelelő előkészítése, a nem szerződés szerinti elszámolás, a részben módosított tervszolgáltatás csúszása mellett a felperest a határidőben való teljesítés körében akadályozta az is, hogy az egyes nyílászárókhoz a szerződéses határidő lejártakor a beépítési hely még nem készült el, illetve a gyártáshoz szükséges méreteket sem lehetett megállapítani. A szakértő megállapítása szerint a késedelem okai nem a felperes érdekkörében felmerült körülményekre vezethetők vissza. A felperes terhére tehát felrőható késedelem nem állapítható meg.

A Ptk. 305. § (1) bekezdése szerint olyan szerződés alapján, amelyben a felek kölcsönös szolgáltatásokkal tartoznak, a kötelezett hibásan teljesít, ha a szolgáltatott dolog a teljesítés időpontjában nem felel meg a jogszabályban, vagy a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak. Megállapítható, hogy az L23 konszignációs jelű ténylegesen beépített 3 db, az L24 jelű 2 db, és az L25 jelű 7 db A. profilú nyílászáróknak ÉME engedélye nincs, holott az ÉMI tájékoztatása szerint az irányadó időszakban a 3/2003. (I.25.) BM-GKM-KvVM együttes miniszteri rendelet 4., 9. és 11. §-a értelmében ezen nyílászárók jóváhagyott műszaki specifikációja csak az építőipari műszaki engedély (ÉME) lehetne. Ilyen hiányában a termék megfelelőségének igazolására a szállító által kiállított megfelelőségi nyilatkozat nem alkalmas. A rendelet 3. § (1) bekezdése értelmében tehát az érintett termékek beépítésére nem volt jogszabályi lehetőség. A fentiek alapján megalapozott a megyei bíróság azon megállapítása, hogy a felperes teljesítése e tekintetben nem felel meg a

jogszabályban meghatározott követelményeknek, azaz hibás teljesítésnek minősül. Az alperes erre alapított kötbérigényének jogalapja tehát fennáll.

A hibás teljesítéssel érintett 12 db nyílászáró terjedelmében és műszaki értékében a teljes vállalt és a felperes által teljesített szolgáltatásnak csupán csekély részét képezte (23. szakértői vélemény 7. számú melléklete szerint 3.446.400,-Ft a teljesítés értéke, míg a teljes vállalkozói díj összege 47.182.255,-Ft). A szakvélemény aggálytalan megállapítása szerint ezen hiba az épület rendeltetésszerű használatát egyáltalán nem befolyásolja, az érintett nyílászárók műszaki tulajdonságai azonosak a megrendelt nyílászárók műszaki tulajdonságaival, így azok kicserélése sem indokolt.

Az 1993. október 31-ig hatályban volt 7/1978. (II.1.) MT rendelet 59. § (1) bekezdés d.) pontjának alkalmazása során kialakult bírói gyakorlat a rendelet hatályon kívül helyezését követően is irányadó a tekintetben, hogy amennyiben a hiba a szolgáltatás egészének rendeltetésszerű használatát nem akadályozza, úgy a kötbér alapja hibás teljesítés esetén nem a teljes szolgáltatás, hanem a hibával érintett részszerelés ellenértéke. A rendeltetésszerű használatot nem akadályozó hibák esetén a szolgáltatás ugyanis a hibás munkarészek tekintetében lényegében oszthatóvá válik, ez az oka, hogy a megrendelő ezen hibákra hivatkozással a teljesítés átvételét nem tagadhatja meg, azaz a hibával nem érintett részteljesítést köteles elfogadni (Ptk. 405. § (4) bekezdés). Ugyanebből az is következik, hogy a megrendelő a kötelezett által hibásan teljesített szolgáltatással arányos kötbér fizetésére tarthat igényt (A Polgári Törvénykönyv magyarázata, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Ptk. 246. és 317. §-ához fűzött magyarázata).

A kifejtettek miatt a perbeli esetben a szerződésszegés következményei csupán a hibás teljesítéssel érintett 12 nyílászáró tekintetében alkalmazhatóak, hiszen a felperes ezt meghaladó – hibátlan – teljesítése alkalmas a jogosult szerződési érdekének kielégítésére (Ptk. 317. § (1) bekezdés).

A fentebb írtakra tekintettel a felek közti vállalkozási szerződés 5.10.3. pontja által meghatározott mértékű kötbért a hibás teljesítéssel érintett szolgáltatás vállalkozói díjának, azaz 3.446.400,-Ft-nak a 20 %-ában lehetett meghatározni. Az eszerint megállapított kötbéralap 20 %-a 689.280,-Ft, ez az az összeg, melynek erejéig alapos az alperes kötbérigénye és melynek beszámításával a Ptk. 296. § (2) bekezdése szerint a felperes követelése ennek erejéig megszűnik. A felperes kereseti kérelme tehát a kifejtettek szerint 19.310.720,-Ft erejéig alapos.

Az ítélet tábla a fentiekre figyelemmel a megyei bíróság ítéletét részben megváltoztatva az alperesi marasztalás tőkeösszegét a rendelkező részben meghatározottak szerint emelte fel.

